

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Syyttäjälaitoksen asiantuntijalausunto, 4.12.2025, SY/3375/2025

Viite: lakivaliokunnan lausuntopyyntö 26.11.2025 hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemiseksi rajat ylittäviltä häirintäkanteilta

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on pyytänyt Syyttäjälaitokselta asiantuntijalausuntoa yllä viitekohdassa mainittuun hallituksen esitykseen HE 170/2025 vp.

Syyttäjälaitos on aiemmin asian valmisteluvaiheessa lausunut 27.5.2025 asiaa koskevaan työryhmän mietintöön ja kiinnittänyt tuolloin erityisesti huomiota siihen, että rangaistusluontoinen häirintäkannemaksu saattaa estää samaan menettelyyn perustuvan myöhemmän rikosprosessin (Syyttäjälaitoksen lausunto osoitteessa <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM052:00/2024> /lausuntomenettely). Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä tällaisen tilanteen syntyminen on pyritty estämään esitetyn lain 13 § 2 momentin säännöksellä. Säännöksen mukaan tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta, jos maksun perusteena oleva menettely saattaa täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Tarkemmin esitettyä säännöstä on selostettu esityksen sivuilla 43—44.

Esitetty lain säännös ei välttämättä ole riittävä estämään edellä mainitun tilanteen syntymistä. Ensinnäkin esitettävän säännöksen sanamuoto ”tuomioistuin voi jättää häirintäkannemaksun tuomitsematta” on sama kuin säännöksen 1 momentissa. Säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan 1 momentin tilanteessa tuomioistuimen ratkaisu merkitsisi häirintäkannemaksua koskevan vaatimuksen hylkäämistä, mikä ratkaisu estää myöhemmän syytteen nostamisen samasta teosta, kun taas 2 momentin tilanteessa tuomioistuimen ratkaisun oikeusvaikutus myöhemmän syytteen nostamisen kannalta olisi päinvastainen. Jos ratkaisujen

oikeusvaikutuksella tarkoitetaan olevan tällainen ero, eron tulee näkyä itse lain säännöksestä.

Toisekseen perusteluiden mukaan häirintäkannemaksun tuomitsematta jättäminen olisi harkinnanvaraista tavalla, joka viittaa asian tutkimiseen ja päätäntävällän käyttöön. Asian tutkiminen ja päätäntävällän käyttö taas on tekijä, joka voi aiheuttaa sen, ettei samasta teosta voida enää syytettä nostaa. Esimerkiksi samakaltaista tilannetta varten säädetyssä laissa erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksessa (781/2013) <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2013/781> 2 §:n säännöksen sanamuoto kuuluu siten, että veronkorotusta koskeva päätös voidaan jättää tekemättä – ei siten, että veronkorotus voidaan jättää määräämättä.

Vastaavasti tulee nyt kysymyksessä olevassa laissa säätää, että puheena olevissa tilanteissa tuomioistuimien ei päätä häirintäkannemaksusta, kun lain tarkoitus on, että myöhempi syyte on mahdollinen. Tätä Ne bis in idem -periaatetta mukaan lukien siihen liittyvää perustuslain tulkintaa on käsitelty melko kattavasti esimerkiksi korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO:2013:59. Linkki: [KKO:2013:59 | 5.7.2013 | Ennakkopäätökset | Korkein oikeus | Finlex](#)

Huomionarvoista vielä on, että esimerkiksi tämän korkeimman oikeuden päätöksen perusteella arvioiden syytettä rikoksesta, joka perustuisi samaan menettelyyn kuin tuomioistuimessa vireillä oleva häirintäkannemaksu, ei häirintäkannemaksuasian vireilläolovaikutuksen vuoksi voisi nostaa sinä aikana kuin se on käsiteltävänä siviiliprosessissa. Tämä tarkoittanee aikaa mahdollisesti siitä lukien kuin vaatimus häirintäkannemaksuun tuomitsemisesta kantajaa vastaan on esitetty tai tuomioistuimien on sen omasta aloitteestaan ottanut prosessissa keskusteltavaksi siihen saakka, kun asia on tuomioistuimessa mahdollisten valitusten jälkeen lainvoimaisesti ratkaistu. Jos häirintäkannemaksuasialle ei tällaista vireilläolovaikutusta tarkoiteta antaa, asiasta tulee säätää laissa. Asia voi olla tapauskohdittain merkityksellinen vanhenemissäännösten vuoksi.

Hallituksen esityksen perusteluissa on lähdetty siitä, että myöhempi syyte voitaisiin nostaa esimerkiksi todisteluaineiston vääristelemisestä ja väärennyksestä tilanteessa, jossa häirintäkannemaksu on jo tuomittu, jos häirintäkannemaksun määrännyt tuomioistuin on riittävän selvästi kuvannut häirintäkannemaksun perusteena olleen muun teon kuin edellä mainittujen väärien tai harhaanjohtavien tai väärennettyjen todisteiden käytön häirintäkanteen ajamiseen. Tämän kaltainen teon palasteleminen eri rikosprosesseihin ei yleensä ole rikosoikeudessa mahdollista. Kun kysymys on siitä, ettei samasta teosta voida kahta kertaa tuomita, tarkoitetaan teolla tosielämän tapahtumaa eikä sitä, miten tai minkä osan siitä syyttäjä on syytteeseensä rajannut. Uutta syytettä ei voida nostaa enää jo ratkaistusta rangaistusvaatimuksen teonkuvauksen mukaisesta menettelystä mutta ei myöskään saman teon piiriin kuuluvista muistakaan tosielämän tapahtumista. Jos tekaistu kanne on nostettu ja sitä ajettu väärillä tai väärennetyillä tai harhaanjohtavilla todisteilla, ja tällaisessa prosessissa oikeuden väärinkäyttöön perustuva häirintäkannemaksu tuomitaan, on ainakin hyvin mahdollista, että rikosoikeudessa häirintäkannemaksun katsotaan koskevan samaa tosielämän tekoa kuin mistä rikoksesta olisi kysymys kanteen perustana käytettyjen todisteiden tuomioistuimessa käyttämisessä ja esittämisessä.

Ottaen huomioon esitetyn lain hyvin rajoitetun soveltamisalan ylipäätään on oletettavaa, ettei edellä kuvattuja ongelmia käytännössä synny. Periaatteellisista syistä olisi kuitenkin tärkeää, ettei siviiliprosessissa mahdollisesti tapahtuvista rikoksista voi selvitä vain häirintäkannemaksulla. Tällaisen prosessilainsäädännön tulisi myös kestää aikaa. Erityisesti, jos esimerkiksi oikeushenkilön rangaistusvastuu joskus tulevaisuudessa laajentuu sellaisiin prosessipetoksiin, joita se ei nykyisellään kata, häirintäkannemaksua koskevalla säännöstöllä voisi olla olennaisempikin merkitys. Tällä hetkellä oikeushenkilö vastuu kattaa esimerkiksi väärennysrikokset mutta esitetty säännöstö sinänsä ei rajaudu vain oikeushenkilöihin.

Mikko Männikkö

Valtionsyyttäjä

mikko.mannikko@oikeus.fi

